

Vlaams
Parlement

vergadering **C282**
zittingsjaar 2015-2016

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Leefmilieu, Natuur, Ruimtelijke Ordening,
Energie en Dierenwelzijn

van 5 juli 2016

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de betaalbaarheid van de waterfactuur – 2519 (2015-2016)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de evaluatie en integratie van de slimme watermeter – 2510 (2015-2016)	5
VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de voordelen van 'ruimte delen' – 2532 (2015-2016)	7
VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de vrijwaring van bos- en natuurgebieden – 2540 (2015-2016)	9

**VRAAG OM UITLEG van Rob Beenders aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de betaalbaarheid van de waterfactuur
– 2519 (2015-2016)**

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp-a): Voorzitter, minister, ik heb een vraag over de betaalbaarheid van de drinkwaterfactuur. Als vervolg op het weggestemde voorstel om de groep voor sociale correcties uit te breiden vanaf 2017 doen we hier twee nieuwe voorstellen om vanaf 2017 de waterarmoede te kunnen terugdringen. Nu weten we dat er vandaag een aantal nieuwe tariefvoorstellen op tafel liggen, die nog moeten worden besproken door de regulator en waarover ook nog een beslissing moet worden genomen, zodat er vanaf 1 januari nieuwe tarieven beschikbaar zijn, maar toch geven de eerste voorstellen wel aan dat de kans op een stijging van de waterfactuur reëel is. Ik denk dat we ons maximaal moeten voorbereiden om de waterarmoede niet te laten toenemen. Daarom heb ik twee concrete vragen of voorstellen.

Het statuut van beschermde klant wordt voor water op dit moment enkel bekeken aan de hand van de situatie op 1 januari. Val je bijvoorbeeld op 2 januari terug op een leefloon, dan moet je eigenlijk wachten tot het jaar erop om een sociale correctie te krijgen. Ter vergelijking, als het gaat over gas of elektriciteit, dan is er elk trimester een 'instapmoment'. Als je in het voorbije trimester bent teruggevallen op een leefloon, dan heb je in het daaropvolgende trimester recht op sociale correcties. Bij water kan dat tot maximaal een jaar duren. Is het mogelijk om dat ook voor de waterfactuur te herbekijken?

Verder hebben beschermde klanten het recht om hun factuur maandelijks te betalen. Het is echter de klant die dat zelf moet vragen aan de watermaatschappij. Is dat vandaag de dag nog altijd zo? Kunnen we dat recht niet omzetten in een plicht, waarbij beschermde klanten automatisch, zonder het zelf te moeten vragen maandelijks een factuur zouden krijgen van de watermaatschappij, en niet meer driemaandelijks een voorschotfactuur?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Beenders, we hebben natuurlijk al heel veel inspanningen gedaan om waterarmoede in te perken. Het is ook onze overtuiging dat we daar verder aan moeten werken. Als er uit het algemeen waterverkoopreglement of uit bepaalde ervaringen en procedures tips, suggesties of voorstellen tot bijsturing voortkomen, dan zijn we daar dus zeker toe bereid.

Het klopt dat wordt gekeken naar de situatie op 1 januari voor het al dan niet toewijzen en toepassen van het sociaal tarief. U hebt echter gelijk als u zegt dat de situatie van sommige klanten heel snel kan wijzigen, zodat er gedurende het jaar een aanpassing nodig zou zijn. Je hebt natuurlijk verschillende categorieën. Bijvoorbeeld voor mensen met een laag pensioen of een handicap is dat meestal niet het geval. Het gaat vooral over mensen die genieten van een leefloon of OCMW-steun. Ik ben ook een voorstander van een systeem dat ervoor zorgt dat die toewijzing van het sociaal tarief beter aansluit bij de momenten waarop de situatie wijzigt en iemand daadwerkelijk aan die voorwaarden voldoet. Een verfijning zal ook wel in beide richtingen werken. Dat moeten we beseffen. Een abonnee die in de loop van het jaar zijn statuut verliest, zal met dat systeem dus ook onder een ander tarief vallen. Het zal ook administratief complexer zijn. Meerdere keren per jaar zullen er data van de Kruispuntdatabank moeten worden overgemaakt aan de drinkwatermaatschappijen. Er is ook het feit dat er sprake zou zijn van een opsplitsing per jaar tussen het gangbare tarief en het sociaal watertarief.

Zoals gezegd, ben ik daar dus echter een voorstander van. Ik heb, onder andere naar aanleiding van uw vraag, aan de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) gevraagd eens te bekijken hoe we dat kunnen oplossen, welke opties er zijn en of er eventueel bezwaren zijn om dat aan te passen.

Het klopt dat beschermde klanten het recht hebben om maandelijks af te betalen. Ik heb dat hier ook al een paar keren gezegd. Dat moet echter worden aangevraagd. Het gaat dus inderdaad niet om een automatische toekenning. Het uitgangspunt is ook dat dat misschien niet voor iedereen nodig of mogelijk is. Men moet dat dus zelf aanvragen. We stellen vast dat het aantal klanten die daarvan gebruikmaken, klein is. Dat blijkt uit de jaarlijkse statistieken. Het aantal klanten die baat kunnen hebben bij een maandelijks betaling, is volgens ons aanzienlijk, zeker als we kijken naar de soorten klanten. Dat blijkt ook uit de klankbordgroep waterarmoede. Ook wat dat betreft, heb ik aan de VMM gevraagd een evaluatie te maken, en te bekijken of er mogelijkheden zijn om dat op een andere manier te doen. Dat kan gaan over een meer gerichte communicatie, het aflijnen van goede praktijken bij facturatie of een automatische toekenning. Ik meen echter dat we dat alles eens goed op een rijtje moeten zetten. Ook wat dat betreft, lijkt een goede afweging van de meerwaarde ten opzichte van de administratieve impact me nodig. Als we meer verplichtingen opleggen, dan moeten we er natuurlijk voor zorgen dat dit alles haalbaar en betaalbaar blijft.

Ik neem uw twee opmerkingen echter zeker au sérieux. Daarom heb ik aan de VMM gevraagd om ze allebei verder te bestuderen en te bekijken hoe we daarmee omgaan. Het is niet de bedoeling om dat op de lange baan te schuiven. Ik hoop dus dat de VMM op relatief korte termijn met een aantal voorstellen komt, die we dan ook beleidsmatig kunnen bekijken en waarvan we de voor- en nadelen kunnen afwegen.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Minister, ik dank u voor uw constructieve antwoorden. Het lijkt me inderdaad goed te proberen om, daar waar we dat nog kunnen, tegen 1 januari nog maximale inspanningen te doen, die de overheid misschien weinig kosten, maar die misschien voor een groep mensen wel heel veel betekenen indien de tarieven opnieuw zouden stijgen op 1 januari.

In veel gevallen speelt de onwetendheid mee: heel wat OCMW's weten vandaag niet dat beschermde klanten hun factuur maandelijks kunnen betalen wanneer zij dat zelf aanvragen. Op het vlak van communicatie is er nog een inhaalbeweging nodig. Ik kijk alvast uit naar de evaluaties van de VMM en ik hoop dat we tegen 1 januari een aantal stappen vooruit hebben gezet om die waterarmoede terug te dringen.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Het lijkt me logisch dat er ook hier, net als voor de elektriciteitsfactuur meerdere instapmomenten moeten zijn voor beschermde klanten. Bij elektriciteit is het de federale overheid die voor een driemaandelijks update zorgt. Minister, hebt u enige idee welke Vlaamse instelling die administratieve taak op zich zou kunnen nemen zodat de regeling van de elektriciteitsfactuur voor beschermde klanten ook kan worden geïmplementeerd voor de waterfactuur?

Er is volgens mij een synergie mogelijk in het kader van het invoeren van slimme meters waarbij de afrekening en de sociale tarieven van water, gas en elektriciteit zouden kunnen worden gebundeld. Dan zouden maatschappijen niet enkel moeten instaan voor de afrekening maar ook voor het openen van een teller wanneer dat vanop afstand kan gebeuren. We moeten nagaan wanneer die slimme meters voor gas, water en elektriciteit kunnen worden ingevoerd. Op die manier kunnen de beschermde klanten de sociale tarieven genieten voor hun gas-, elektriciteits- en waterfactuur.

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Nevens, het is de kruispunt databank die nu al de gegevens overmaakt aan de drinkwatermaatschappijen. De afspraak is dat zij dit eenmaal per jaar doen. We zullen nagaan of ze dat niet sneller kunnen doen.

Wat de slimme meters betreft en de combinatie met sociale tarieven, ben ik grote voorstander van vereenvoudiging. Dat is ook de reden waarom wij bij de hervorming van de waterfactuur hebben beslist om te opteren voor dezelfde categorie van mensen als voor de energiefactuur. Water is een eerste stap, alle bijkomende stappen die nog kunnen zetten met het oog op administratieve vereenvoudiging, zijn zeker welkom.

Ik heb begrepen dat momenteel een aantal parlementsleden nadenken over hoe een en ander op elkaar kan worden afgestemd. Ik sta daar zeker voor open, maar ik wacht nog op de resultaten van het studiewerk van de VMM vooraleer een en ander eventueel wordt bijgestuurd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Nevens aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de evaluatie en integratie van de slimme watermeter – 2510 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): De Antwerpse watermaatschappij water-link zal de komende jaren 205.000 slimme watermeters installeren en zorgt hiermee voor een primeur voor het land. De watermeters zullen dagelijks automatisch meterstanden doorsturen, wat heel wat mogelijkheden biedt voor de monitoring van het verbruik. Zo kunnen lekken makkelijker worden opgespoord of kan het verbruik van mensen met betalingsproblemen makkelijker worden opgevolgd.

Minister, in de commissie Leefmilieu van 12 april 2016 stelde ik u al een aantal vragen over de slimme watermeter naar aanleiding van enkele proefprojecten die in het voorjaar liepen. U plaatste toen, volledig terecht, enkele vraagtekens bij een mogelijke uitrol over heel Vlaanderen. Zo had u het onder andere over de financiële implicaties zoals de terugverdientermijn, de financiering en de impact op de factuur.

Water-link concludeerde dat deze nadelen niet opwegen tegen de voordelen en zal aldus een systeem van slimme watermeters installeren.

Er zijn veel echter vele mogelijkheden tot synergie tussen de slimme watermeter en de slimme gas- en elektriciteitsmeter. Wanneer elke netbeheerder apart zijn meter komt installeren, dan moeten de gezinnen hun deur tot driemaal toe openstellen en moet een installateur zich ook tot driemaal toe verplaatsen. Als netbeheerders samenwerken, valt er veel geld te besparen, wordt de case voor slimme watermeters voordeliger en stijgt de opportuniteit voor een algemene uitrol.

Water-link wacht alvast niet en begint met de uitrol van de slimme watermeters. Het proeftraject duurt alvast nog meer dan een jaar en biedt nog kans om in te kantelen met de andere types van slimme meters.

Minister, in de commissie van 12 april 2016 zei u dat de Vlaamse Milieumaatschappij (VMM) de opdracht gaf om de proefprojecten goed op te volgen en te evalueren. Drinkwaterproducenten kiezen echter zelf voor de ontplooiing van het

systeem. Neemt water-link de VMM dan ook in snelheid wat de eindrapportage van de proefprojecten betreft?

Hoe kijken andere producenten aan tegen de invoering van slimme watermeters?

Naast de slimme watermeter zijn er ook slimme elektriciteits- en gasmeters. Minister Tommelein zei in de commissie Leefmilieu van 15 juni dat er tijdens het pilootproject van de distributienetbeheerders rond de slimme gasmeters effectief overleg gepleegd werd met de watermaatschappijen. Wat was het resultaat van dit overleg?

De slimme meter biedt een opportuniteit voor samenwerking tussen verschillende netbeheerders. Welke mogelijkheden ziet u op het vlak van synergie en integratie tussen die verschillende slimme meters? Wordt dat meegenomen in de analyse door de VMM en wat zijn de knelpunten?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega Nevens, water-link is door ons betrokken bij het project rond de slimme meters. Zij behoren dus tot het project dat door ons mee op gang is getrokken. Het algemeen waterverkoopreglement voorziet trouwens al in de mogelijkheid om gebruik te maken van het systeem van af-standslezing. Ik heb hier eerder al, in antwoord op een vraag van u, gezegd dat we goed moeten kijken wat de modaliteiten zijn en of er voldoende opportuniteiten zijn voor die slimme watermeters. Je moet immers ook de kostprijs voor ogen houden en het moet ook iets opleveren, zowel voor de drinkwatermaatschappij als voor de klant. Kostenefficiëntie en dergelijke meer moeten zeker goed bekeken worden.

De werkgroep is al samengekomen en heeft ook plannen om in september specifiek de proefprojecten onder de loep te nemen. Het is ook belangrijk om te benadrukken dat de rechten en plichten die in het algemeen waterverkoopreglement opgenomen zijn, ook bij de uitrol van dit en eventuele volgende proefprojecten behouden blijven. Daarom is zowel de Vlaams Milieumaatschappij als het OCMW van Antwerpen, waar we ook met een project zitten, omdat zij al veel rond waterarmoede gewerkt hebben, daar ten volle bij betrokken. Zij zullen dat van nabij opvolgen.

Parallel met de opvolging van de proefprojecten zal de VMM ook, samen met alle relevante actoren, kijken of er eventueel nog bijstellingen aan het waterverkoopreglement nodig zijn.

Water-link heeft een gedetailleerde, extern getoetste haalbaarheidsstudie uitgevoerd. De Intercommunale Waterleidingsmaatschappij van Veurne-Ambacht (IWVA) en Knokke-Heist doen mee in het project van water-link. De Watergroep voert momenteel vijf pilootprojecten uit, met verschillende soorten watermeters en telecommunicatiesystemen. De Provinciale en Intercommunale Drinkwatermaatschappij der Provincie Antwerpen (Pidpa) en Farys volgen die ontwikkelingen bij de collega's en hebben eventueel ook wel plannen om proefprojecten op te starten, maar willen eerst meer inzicht krijgen. Op het niveau van AquaFlanders zal er een uitwisseling van ervaringen zijn met de verschillende proeven.

Water-link heeft niet deelgenomen aan de pilootprojecten van de distributienetbeheerders. De Watergroep voert drie pilootprojecten uit met de distributienetbeheerders, twee met Eandis en een met Infrax. Het doel is uit te testen of de telecommunicatiesystemen die zij gebruiken, eventueel ook gebruikt kunnen worden voor de watermetergegevens. Wat daarbij vooral van belang is, is dat het ook in orde moet zijn met de privacywetgeving. U herinnert zich onze lage-emissiezones, waar we dan plots op een advies van de commissie gebotst zijn, terwijl we het nochtans getoetst hadden. Ook hier speelt dat mee. Als je alles koppelt, heb je immers nog veel meer gegevens voorhanden.

Zowel de water-, de gas- als de elektriciteitslevering wordt gekenmerkt door een technische typiciteit. Wat de organisatie van de levering betreft, zijn er grote verschillen. Voor de stabiliteit van het elektriciteitsnetwerk bieden de slimme meters ook mogelijkheden. Dat is voor water niet hetzelfde. Voor elektriciteit zit je met een constante levering, bij water is dat anders en kun je moeilijk sturen in het debiet.

Gelet op de parallelle evoluties op het vlak van slimme meetsystemen en de overlap die er kan zijn, worden natuurlijk ook de opportuniteiten bekeken om dat samen te doen. Opportuniteiten die zich op het eerste gezicht lijken te kunnen voordoen, zitten op het niveau van de woning – maar het kan voor de individuele woning ook wel complex en duur worden –, op het niveau van de informatica-platformen en op het niveau van het communicatiesysteem. De samenwerking tussen de drie waterbedrijven en de distributienetbeheerders moet dus nog verder vorm krijgen. En ook uit de proefprojecten vanuit de Watergroep kunnen we veel leren. Wordt dus zeker vervolgd, op basis van de resultaten.

De voorzitter: De heer Nevens heeft het woord.

Bart Nevens (N-VA): Bedankt voor uw antwoord, minister. Ik voel aan dat u oog hebt voor die opportuniteiten die zich zouden kunnen voordoen bij het implementeren van dergelijke systemen. Het is goed dat men experimenteert, want in die fase zitten we vandaag. Er zijn een aantal proefprojecten. U geeft ook een aantal zaken mee, zoals de kostprijs van het systeem.

Als u alle opportuniteiten gebundeld hebt en u de pro's en de contra's kent, zou het goed zijn dat u als minister een kader schept waarin u bijvoorbeeld kunt opleggen dat er één communicatiesysteem moet zijn, en niet voor elke distributiemaatschappij een verschillend systeem. Zodoende zijn er toch een aantal spelregels, ook voor de uitrol. Men moet inderdaad kijken waar zulke systemen het meeste opbrengen of de meeste opportuniteiten creëren. Daar moet men het eerst aan de slag gaan.

U zou bijvoorbeeld ook kunnen verplichten dat in een nieuwbouwwoning altijd een slimme meter moet worden geplaatst. Stel dat we er ooit in slagen om alle woningen in Vlaanderen te vernieuwen, dan zou op het einde van de rit iedereen zo'n slimme meter hebben. We mogen dat niet overlaten aan hoe intercommunales en distributiemaatschappijen het zouden willen implementeren. U zou daar toch een beetje de hand in moeten houden, om ervoor te zorgen dat het geen onbetaalbaar systeem wordt, dat het wel de voordelen teweegbrengt en dat we slim omgaan met slimme watermeters.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Axel Ronse aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de voordelen van 'ruimte delen'
– 2532 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): In juni heeft De Ambrassade, een organisatie voor jeugdwerving, een toekomstcongres gehouden over kinderen en jongeren. Een van de speerpunten was dat kinderen meer fysieke ruimte nodig hebben. De aandacht van dat jeugdwerk voor het beleidsdomein Ruimte vind ik bijzonder interessant, bijzonder hoopgevend. Het toont ook aan dat we een trendbreuk moeten maken met het verleden, waar we op Vlaams niveau altijd zeer sec, bijna autistisch-

monofunctioneel omgingen met wat we bestemden en dat we daardoor kansen verloren lieten gaan om zeer efficiënt om te gaan met de ruimte die ons dierbaar is, die beschikbaar en vrij schaars is. In die zin moeten we op het vlak van ruimtelijke ordening meer het model van de 'shared economies' toepassen. In dat model kunnen we door maximaal te verweven zo veel mogelijk efficiëntie realiseren in de benutting van onze ruimte, waardoor we minder ruimte zullen innemen. Die monofunctionele ruimteplanning heeft immers heel wat problemen opgeleverd: de scheiding van wonen en werken is een van de oorzaken van de vele files, op industrieterreinen hebben we propere bedrijven die zonevreed zijn op milieubelastende sites, enzovoort.

Minister, in die zin vond ik het interessant om net vóór het reces nog even uw mening te vragen over de elf aandachtspunten die gelanceerd werden.

Hoe denkt u zelf die verweving te realiseren, want ik weet dat u daarvan een supporter bent?

Op welke manier zal dat vertaald worden in het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV)? Wordt hiervoor een specifiek beleidskader uitgewerkt?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik ben het helemaal eens met de analyse van De Ambrassade en nog meer met de oplossingen die worden voorgesteld. Dat ligt ook in de lijn van de plannen van Vlaanderen met het nieuwe Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. We hebben dat debat ook al gevoerd in de plenaire vergadering. De tekst ligt ondertussen ook op tafel en we hopen dat die kan worden goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

U vraagt ook hoe ik het concreet zal aanpakken. Dat kan op twee manieren. De eerste manier is de sectorale regelgeving. Wat we op dat vlak kunnen doen, doen we nu al. Ik verwijs naar het feit dat we zorgen voor de toegankelijkheid van de natuur en dat we ook in de zomer onze zomerspeelbossen organiseren. Dat zijn eigenlijk plaatsen die normaal gezien niet toegankelijk zijn omdat het om waardevolle natuur en bossen gaat, maar die we openzetten op het ogenblik dat jeugdbewegingen en -verenigingen daar op kamp zijn, zodat ze daar kunnen spelen. Dat is een voorbeeld van de manier waarop we dat nu al in de praktijk in de sectorale regelgeving kunnen laten doorwerken. We doen dat bijvoorbeeld ook met de reeds bestaande proefprojecten rond bedrijventerreinen, waar we vanuit het Departement Leefmilieu, Natuur en Energie hebben gesteld dat het werken aan speelplekken en biodiversiteit op bedrijventerreinen mogelijk moet zijn. Dat proefproject levert al mooie resultaten op.

De tweede manier heeft te maken met de plannen. Dat is de ambitie die we willen formuleren in het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, waarmee we het ruimtelijk rendement willen verhogen en ook de leefkwaliteit willen vergroten. In de tekst die op de tafel ligt, staan heel wat voorstellen die we hier zeker zullen kunnen bespreken zodra de tekst door de Vlaamse Regering is goedgekeurd.

Eigenlijk hebben ook lokale besturen op dit ogenblik al heel veel instrumenten in handen om daarin te sturen. Een lokaal bestuur kan nu al, wanneer het vergunningen geeft of verkavelingen goedkeurt, heel wat verplichtingen opleggen inzake groennorm, speelruimte en dergelijke meer. We zien dat dit meer en meer aan terrein wint. Wanneer parkeergelegenheid aan grote distributiecentra wordt goedgekeurd, zien we ook meer en meer dat lokale besturen opleggen dat die ruimte in het weekend gedeeld moet worden en dat er een skatepark moeten kunnen worden aangelegd. Dat zijn allemaal mogelijkheden die nu al bestaan en die lokale besturen ten volle kunnen gebruiken. We hebben trouwens een

voorbeeldboek ter beschikking gesteld van onze lokale besturen om die ruimte ook speel- en gebruiksvriendelijker in te richten.

Een ander voorbeeld zijn de wedstrijden of projecten die we georganiseerd hebben om de speelruimte zowel in scholen als rond jeugdterreinen avontuurlijker in te richten zodat ze ook buiten de schooluren gebruikt kunnen worden.

De ruime context en de instrumenten of de mogelijkheden zullen ook worden opgenomen in het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen, waarover we zeker van gedachten zullen kunnen wisselen zodra het is goedgekeurd.

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Ik denk dat we inderdaad op dezelfde lijn zitten en dat er veel potentieel is voor het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen.

Ik heb nog een bijkomende vraag. Minister, u hebt gezegd dat de lokale besturen specifiek een aantal zaken zullen opleggen. Ziet u het als een optie om verticaliteit, meervoudig ruimtegebruik en verweving te verplichten bij nieuwe ontwikkelingen in woongebieden of industriezones? Is dat ook iets dat u wilt meenemen in het BRV?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Ik zal niet vooruitlopen op beslissingen die de Vlaamse Regering neemt inzake het witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen. Ik kan u wel zeggen dat in de voorstellen die op tafel liggen, een aantal van die instrumenten vervat zijn. Er zit onder andere een voorstel in rond een groennorm. De verdichting of het verticaliseren zoals u het noemt, zit ook doorspekt in de teksten.

Maar nogmaals, ik ga hier niet in detail vooruitlopen op die besprekingen binnen de Vlaamse Regering, want ik weet natuurlijk niet welke tekst voor politieke bespreking zal voorliggen. Daar moeten we dus nog op wachten.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de vrijwaring van bos- en natuurgebieden – 2540 (2015-2016)

Voorzitter: mevrouw Tinne Rombouts

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, in uw beleidsnota lees ik: "In Vlaanderen blijkt het bestaande netwerk van natuur- en bosgebieden ontoereikend om het verlies van plant- en diersoorten te voorkomen. (...) Ecologische verbindingen tussen groene gebieden vormen een noodzakelijke randvoorwaarde voor de biodiversiteit." In het ontwerp van witboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) worden ruimtelijke beleidsdoelstellingen geformuleerd, uiteraard ook voor natuur en bos. Een van de principes is het vrijwaren van de gebieden van het Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN) en Natura 2000. Ik citeer nogmaals: "Ruimtelijke ontwikkeling bevordert de realisatie van het Vlaams Ecologisch Netwerk en de Europese natuurdoelstellingen voor het Natura 2000-netwerk. Biodiversiteitsherstel vereist het behoud en de realisatie van grote eenheden natuur."

We weten dat ook de meest bedreigde zonevreemde bossen op korte termijn een betere bescherming krijgen. Het uiteindelijke doel blijft weliswaar nog steeds om

die planologisch te verankeren, via een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP), maar intussen zullen er toch beschermingsmaatregelen gelden. Ik vroeg me echter af of het klopt dat de bestemming bos of natuur voldoende bescherming biedt. Klopt het dat de aanduiding als VEN- of Natura 2000-gebied die bos- en natuurgebieden daadwerkelijk ook maximaal vrijwaart, of zijn er toch achterpoortjes? Vandaar mijn vragen.

De bos- en natuurregelgeving voorziet in verschillende beschermingsregimes enerzijds en in afwijkingsmogelijkheden anderzijds om bossen alsnog te kappen en te bebouwen of te verkavelen. Welke procedures moeten daarbij worden gevolgd? Kunt u daar een overzicht van geven? Indien een dergelijk bos behoort tot Natura 2000-gebied of gelegen is binnen het VEN of een Habitatgebied, geldt dan het advies van het Agentschap voor Natuur en Bos (ANB) als "direct werkende norm" in de zin van artikel 4.3.3 van de Vlaamse Codex Ruimtelijke Ordening (VCRO), en moet bijgevolg de vergunningsaanvraag worden geweigerd?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, de bescherming van een bos is afhankelijk van de ligging van dat bos. Ik zal u de regelgeving eventjes schetsen. De ontbossingsregeling is vermeld in artikel 90bis van het Bosdecreet. Dat steunt op de volgende principes. Ontbossing is verboden, tenzij anders is bepaald in het Bosdecreet. Als ontbossing niet verboden is, dan is een stedenbouwkundige vergunning vereist. Een stedenbouwkundige vergunning voor ontbossing of een verkavelingsvergunning voor beboste gronden kan niet worden verleend zonder een compensatie. Die compensatie varieert naargelang de situatie van de aanvrager en de aard van het perceel dat moet worden ontbost. Compensatie kan gebeuren door bebossen in natura of door het betalen van een bosbehoudsbijdrage. Met de middelen van die boscompensatie wordt dan ook verder grond aangekocht bedoeld voor bebossing. Een stedenbouwkundige vergunning tot ontbossing kan niet worden verstrekt wegens het ontbossingsverbod, behalve in vier gevallen: indien de ontbossing noodzakelijk is met het oog op het uitvoeren van handelingen van algemeen belang; voor ontbossing in zones met de bestemming woongebied in de ruime zin en industriegebied in de ruime zin of een met die zones gelijk te stellen ruimtelijke bestemming; voor ontbossing van de uitvoerbare delen in een niet-vervallen vergunde verkaveling; voor ontbossing in functie van vastgestelde instandhoudingsdoelstellingen opgemaakt voor speciale beschermingszones (SBZ's) of voor beschermde soorten op grond van het Natuurdecreet.

In alle andere gevallen kan van het verbod tot ontbossen worden afgeweken indien er vooraf een ontheffing van het verbod wordt verkregen. In de praktijk worden die ontheffingen gegeven door de administrateur-generaal van het ANB. Voor bossen die gelegen zijn in het VEN, gelden nog bijkomende bepalingen. De vergunningverlenende overheid moet de VEN-toets of verscherpte natuurtoets uitvoeren, conform artikel 26bis, paragraaf 1, van het Natuurdecreet.

De verscherpte natuurtoets betekent dat de overheid geen toestemming of vergunning mag verlenen voor een activiteit die onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN kan veroorzaken. De vergunningverlenende overheid kan advies vragen aan het ANB. Als die toetsing uitwijst dat er wel degelijk onvermijdbare en onherstelbare schade aan de natuur in het VEN te verwachten is, dan kan er een beroep worden gedaan op een uitzonderingsregeling om af te wijken van dat verbod. Nadere regels met betrekking tot die afwijking staan beschreven in het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003 houdende maatregelen ter uitvoering van het gebiedsgericht natuurbesluit. Een dergelijke afwijking kan alleen bij afwezigheid van een alternatief worden toegelaten of worden uitgevoerd om dwingende redenen van groot openbaar belang,

met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Steeds moeten alle schadebeperkende en compenserende maatregelen worden genomen.

Er is een verbod tot wijziging van vegetaties. Een ontbossing is een vegetatiewijziging en is verboden in het VEN. Van dat verbod kan worden afgeweken door middel van een algemene ontheffing gegeven door de minister bevoegd voor het natuurbehoud, of door een individuele afwijking verstrekt door het ANB. Deze procedure staat beschreven in het besluit van de Vlaamse Regering van 21 november 2003.

Voor bossen die gelegen zijn in speciale beschermingszones en waar een Europees te beschermen habitat of soort voorkomt of tot doel is gesteld, gelden de regels omtrent de passende beoordeling. Dat betekent dat in eerste instantie een initiatiefnemer moet nagaan of de voorgenomen ontbossing geen betekenisvolle schade aan de natuurlijke kenmerken van die speciale beschermingszones kan veroorzaken. Dat gebeurt in de vorm van een gericht onderzoek, de passende beoordeling. Het verslag van dat onderzoek moet bij de vergunningsaanvraag worden gevoegd. De vergunningverlenende overheid is ertoe gehouden om zelf ook een beoordeling te doen en de vergunningsaanvraag passend te beoordelen, om te zien of er geen betekenisvolle schade aan de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszones kan optreden. Ook in dit geval is een afwijking mogelijk, als is gebleken dat er voor de natuurlijke kenmerken van de speciale beschermingszone geen minder schadelijke alternatieve oplossingen zijn en alleen om dringende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard. Als de betrokken speciale beschermingszone of een deelgebied ervan een gebied met een prioritair type natuurlijke habitat of een prioritaire soort is, komen alleen argumenten die verband houden met de menselijke gezondheid, de openbare veiligheid of met voor het milieu wezenlijk gunstige effecten of, na advies van de Europese Commissie, andere dwingende redenen van groot belang in aanmerking.

Het zijn die toetsingen die als direct werkende normen gelden volgens het VCRO. Het ANB heeft in de regelingen inderdaad een adviesrol, maar het advies op zich is niet bindend. Het ANB kan zich in een advies wel beroepen op de figuur van de direct werkende norm om duidelijk te maken dat een vergunning mogelijk onrechtmatig kan zijn. Dat kan het geval zijn indien er geen compensatievoorstel bij de vergunning zit, indien er geen bewijs is dat er geen betekenisvolle effecten op een SBZ te verwachten zijn of indien in het dossier een passende beoordeling ontbreekt die aantoont dat de mogelijke impact op de ontbossing niet betekenisvol is.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, ik dank u voor uw duidelijk overzicht.

Die direct werkende norm bestaat ook bij Erfgoed. Wanneer er een negatief advies is van Erfgoed, wordt dat als bindend beschouwd. Wanneer dat in strijd is met direct werkende normen, wordt dat beschouwd als een niet te nemen hindernis. Hier zegt u in geval van ANB dat zelfs als we dat zouden beschouwen als in strijd met of als gevolg van de direct werkende norm, we toch aan dit advies, mits motivatie, kunnen voorbijgaan.

Ik denk dat we hier in een grijze zone of in elk geval in een complexe situatie verzeilen. Ik lees in uw beleidsnota, minister, bij operationele doelstellingen 17, dat u werkt aan een vernieuwd wettelijk kader en een vereenvoudigd instrumentarium voor Bos en Natuur. Hoever staat het daarmee? Op welke termijn kunnen we daar teksten over verwachten?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Mijnheer Vandaele, de vorige regering heeft beslist om geen enkel advies nog bindend te maken. Dat gebeurde in het kader van een grote vereenvoudiging waar iedereen achter stond. Er is één uitzondering, namelijk Onroerend Erfgoed. Een advies is echter een advies en dus niet bindend.

Die vereenvoudiging zal klaar zijn tegen het najaar en vloeit voort uit iets wat hier is beslist. In het Natuurdecreet hebben wij het strikte onderscheid opgeheven tussen de bosbeheerplannen en natuurbeheerplannen en streven we naar een vereenvoudiging zodat het overal over hetzelfde type zou gaan. Dat zal eind dit jaar klaar zijn.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u hebt gelijk dat we tijdens de vorige legislatuur hebben gezegd dat die bindende adviezen een contradictio in terminis zijn. Een advies is een advies en dus per definitie niet bindend. U zegt dat er een uitzondering bestaat voor Erfgoed, ik denk dat er nog uitzonderingen bestaan bij Waterwegen, zoals de bouwvrije zones of de zones die toegankelijk moeten blijven naast de waterlopen. Ook daar blijft het advies bindend.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.